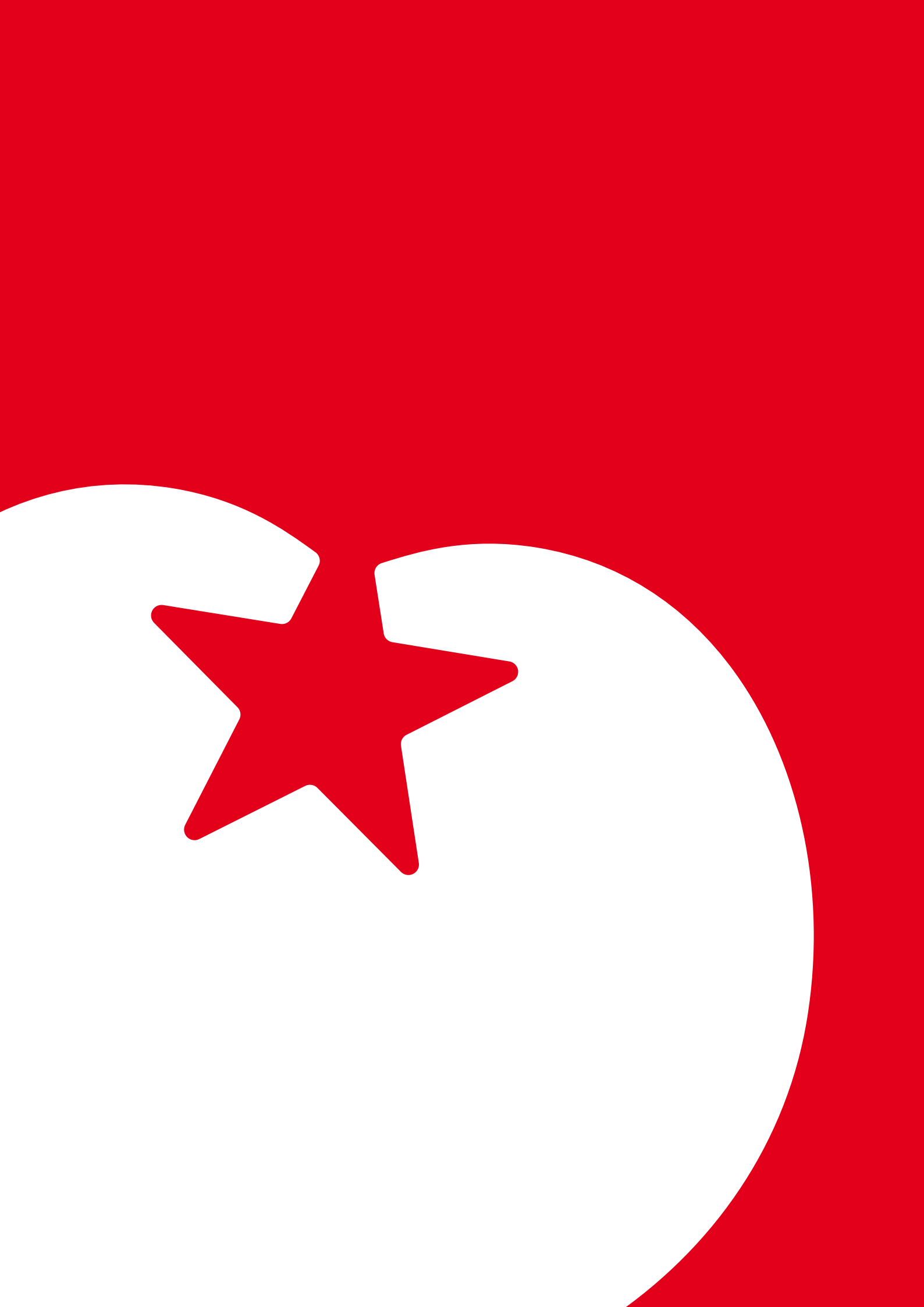

**EEN BETER
NEDERLAND
VOOR
MINDER GELD**

CONCEPT VERKIEZINGSPROGRAMMA SP 2011-2015

SP.

INHOUD

	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
1 EEN BETER NEDERLAND, VOOR MINDER GELD 5	8
	9
2 ZEKERHEID IN CRISISTIJD 7	10
Economie en financiële wereld	11
	12
3 U MOET HET ZEGGEN 11	13
Democratie en bestuur	14
	15
4 EEN GEDEELDE TOEKOMST 13	16
Integratie en emancipatie	17
	18
5 SOCIALE WEDEROPBOUW 17	19
Sociale zaken en werkgelegenheid	20
	21
6 DE ZORG IS GEEN MARKT 19	22
Zorg en welzijn	23
	24
7 VEILIGHEID IS MENSENWERK 23	25
Politie en justitie	26
	27
8 ONDERWIJS VOOR IEDEEREEN 25	28
Onderwijs en wetenschap	29
	30
9 ZUINIG ZIJN OP ONS LAND 27	31
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	32
	33
10 NEDERLAND UIT DE FILE 29	34
Wegvervoer en openbaar vervoer	35
	36
11 BESCHERMEN WAT KWETSBAAR IS 31	37
Kinderen, jongeren, gehandicapten	38
	39
12 EEN SCHONE TOEKOMST 35	40
Klimaat, landbouw, dierenwelzijn	41
	42
13 NIET BIJ BROOD ALLEEN 37	43
Cultuur, sport, media	44
	45
14 INTERNATIONAAL SAMENWERKEN 39	46
Buitenlandse politiek	47
	48
15 GEZONDE FINANCIËN 43	49
	50
ONZE ONDERZOEKEN 45	51
	52
	53
	54

1 EEN BETER NEDERLAND, VOOR MINDER GELD

Het vertrouwen van mensen in de economie en in de politiek is zwaar geschonden. Het normloze en ongeremde kapitalisme heeft de wereld in een crisis gestort. Bankiers die het geld moeten beheren, hebben ons spaargeld vergokt. Bestuurders die sociale voorzieningen moeten organiseren, hebben onze publieke diensten verkocht. Politici die ons belang hadden moeten dienen, hebben die verantwoordelijkheid niet genomen.

De toekomst is in uw handen. U staat voor een historische keuze. Laten we onze samenleving verder afbreken, voor het financiële gewin van enkelen? Of gaan we samen bouwen aan een beter Nederland? De mensen die de crisis hebben veroorzaakt, betalen zichzelf alweer hogere bonussen dan voorheen. Vooral de slachtoffers van de crisis dreigen de rekening te moeten betalen. Dat moeten we voorkomen. Tijden van crisis zijn ook onzekere tijden. Juist dan moeten we zuinig zijn op dat wat van ons allemaal is: goed onderwijs en toegankelijke zorg, een duurzame economie en een gezond milieu, sociale zekerheid en een veilige buurt.

U MOET BESLISSEN

Politici hebben gefaald, u bent nu aan het woord. De verkiezingen van 9 juni 2010 zijn de belangrijkste verkiezingen sinds tijden. U bepaalt nu bij wie u de sturing van de samenleving in handen legt. Vertrouwt u de rechtse partijen? Gelooft u dat de vrije markt alle problemen zal oplossen? Dat de politiek wel banken kan redden, maar geen verantwoordelijkheid kan nemen voor de samenleving? In plaats van het oude geluid van sociale afbraak plaatsen wij een nieuw perspectief van sociale wederopbouw. Van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. U mag het zeggen. U moet beslissen.

DE CRISIS VAN HET CASINOKAPITALISME

Mensen die we ons vertrouwen gaven, namen onverantwoorde risico's. Door het graai- en grijpgedrag van bankiers, speculanten, managers en aandeelhouders, en het weggijken van hen die toezicht moesten houden. Overal zijn regeringen gedwongen duur belastinggeld in bijna bodemloze bankputten te storten. Zij die zichzelf belachelijke salarissen, bonussen en winsten toekenden, hebben van de economie een casino gemaakt. Nooit eerder zagen we een zo pijnlijke ontmaskering van de politieke en economische elite. Zij staan voor schut, maar de mensen staan voor het blok. Vele miljoenen mensen, overal in de wereld, verliezen hun werk en bestaanszekerheid. De winsthonger van enkelen leidt tot echte honger voor velen.

POLITICI STONDEN ERBIJ EN KEKEN ERNAAR

Wie ons beginselprogramma *Heel de mens* uit 1999 leest, ziet dat wij toen waarschuwden voor wat nu is gebeurd. De meeste politieke partijen in Nederland leverden hun opvattingen en idealen in voor de een of andere vorm van neoliberal denken. Politici van rechts tot links lieten zich leiden door de luie gedachte dat de vrije markt alles beter kan. En weigerden nog langer verantwoordelijkheid te nemen voor de samenleving. Het is niet fijn om *achteraf* gelijk te krijgen. *Nu* zegt elke partij dat het nooit zo ver had mogen komen. *Nu* zegt iedereen dat het nooit meer zo uit de hand mag lopen. Het is niet voldoende dat politici spijt betuigen. Politici moeten de wereld niet anders interpreteren, zij moeten de wereld veranderen.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1 **WIJ ZIJN ER KLAAR VOOR**

2 Het vierde kabinet-Balkenende was de regering van de gemiste kansen. In 2006 kozen veel kiezers voor
3 een progressieve en sociale koers. Daarmee hadden we de bakens kunnen verzetten. Maar terwijl de SP
4 de verkiezingen won, vormden de verliezers CDA en PvdA het nieuwe kabinet. Balkenende wilde niet met
5 de SP, Bos durfde het niet. Zo kreeg Nederland een regering die niemand wilde. CDA, PvdA en Christen-
6 Unie regeerden met de rug naar de kiezers. Zij hebben drie jaar lang gesteggeld en belangrijke beslissin-
7 gen uitgesteld. Dit land heeft nu een stabiele en sociale regering nodig. De SP is klaar voor een regering
8 die wel keuzes maakt:

9
10 **Wij laten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.**

11 Alleen dan kunnen we de veroorzakers de crisis laten betalen.

12
13 **Wij pakken de oorzaken van de crisis aan.**

14 Alleen dan kan het vertrouwen van mensen worden herwonnen.

15
16 **Wij nemen onze verantwoordelijkheid.**

17 Alleen dan kunnen we sociale voorzieningen in stand houden.

18
19 **Wij bieden mensen sociale zekerheid.**

20 Alleen dan kan het vertrouwen in elkaar worden hersteld.

21
22 **Wij kiezen voor duurzame ontwikkeling.**

23 Alleen dan kunnen we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

24
25 Lokaal hebben we laten zien dat we goed kunnen besturen. Nu vragen we u om ons die kans te geven
26 voor het hele land. De SP is nodig voor een regering die weet dat de politiek er is voor u – en niet
27 omgekeerd. Een regering die het lef heeft om de oorzaken van de crisis aan te pakken. En te beginnen
28 aan de opbouw van een menselijker, socialer en duurzamer Nederland. Hoe, dat vertellen we u in dit
29 verkiezingsprogramma.*

30
31 Natuurlijk zijn we benieuwd naar uw commentaar. En we vertrouwen op uw wijsheid op 9 juni. Dat wordt
32 de dag van de waarheid.

33
34
35
36
37 ** In dit verkiezingsprogramma geven we de hoofdlijnen van het door ons voorgestelde beleid. De onder-
38 bouwning ervan is te vinden in een groot aantal rapporten die we de afgelopen tijd gemaakt hebben.
39 De financiële onderbouwing is in een apart document vastgelegd. Alle rapporten kunt u raadplegen op
40 onze website: www.sp.nl. Daar vindt u ook een overzicht van al onze standpunten.*

2 ZEKERHEID IN CRISISTIJD

Economie en financiële wereld

Mensen die part noch deel hebben aan de economische crisis, dreigen nu de rekening te moeten betalen. Waar politici in een handomdraai miljarden uitgaven aan de banken, willen ze nu miljarden bezuinigen op de samenleving. Het lijdt geen twijfel: de crisis kwam van rechts. Partijen die alle ruimte boden aan bankiers en bedrijven, aandeelhouders en speculanten, dragen een zware verantwoordelijkheid. Zij kozen voor private rijkdom en publieke armoede. Zij zijn uitgeregereerd, het roer moet om.

We zullen de komende jaren de puinhopen van rechts moeten opruimen. Zij die de crisis hebben veroorzaakt en het meest hebben geprofiteerd, laten we nu het eerst en het meest betalen. We moeten een volgende crisis zien te voorkomen. De macht van banken, grote bedrijven en aandeelhouders leggen we aan banden en de macht van speculanten breken we. En de invloed van burgers maken we een stuk groter.

Maar regeren is meer dan de pijn eerlijk verdelen. De komende vier jaar willen we met minder geld toch een menselijker en socialer Nederland in de steigers zetten. Door te stoppen met de uitverkoop van publieke diensten en een einde te maken aan het graaien aan de top. Door mensen aan het werk te houden en kleine ondernemers door de crisis te helpen. Door te voorkomen dat banken het spaargeld van mensen vergokken en hun klanten opzadelen met hoge schulden.

ONZE VOORSTELLEN

- Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten. De overheid wordt weer hoofdverantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en goed onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie.
- We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president. We gaan ons ook inzetten voor een inkomensplafond in het bedrijfsleven.
- De AOW-leeftijd blijft 65 jaar en vervroegd uittreden blijft mogelijk. Eerst moeten we mensen boven de 50 jaar aan het werk helpen. Mensen krijgen wel het recht om na hun 65^e door te werken, met dezelfde rechten en plichten als andere werknemers.
- Er wordt niet gemorreld aan de ontslagbescherming. De sollicitatieplicht wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk ingevuld.
- We maken een nieuwe nationale investeringsbank. Die gaat kredieten verstrekken aan gezonde en goed geleide bedrijven, die nu van gewone banken geen krediet kunnen krijgen.
- Met een bankenheffing gaan banken bijdragen aan het oplossen van de schade die ze eerder hebben aangericht. Dat doen we het liefst internationaal. Maar als het moet, doen we het zelf, net als België en de Verenigde Staten.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

- 1 • Banken die staatsteun ontvangen, mogen *geen bonussen* betalen. Bij de overheid en bij overheidsbe-
2 drijven stoppen we eveneens met het geven van bonussen. Bij andere bedrijven worden bonussen de
3 komende vier jaar beperkt tot 20 procent van het vaste salaris, daarna worden ze afgeschaft.
4
- 5 • Het verstrekken van *onverantwoord hoge hypotheek* verbieden we. Zo voorkomen we wantoestanden,
6 zoals bij DSB. Provisies voor tussenpersonen verdwijnen.
7
- 8 • De *hypotheekrenteaftrek* wordt gegarandeerd, en in de komende tien jaar gemaximeerd, tot 350.000
9 euro hypotheekschuld. Tegen een maximale belastingaftrek van 42 procent. Het aflossen van hypotheek-
10 schuld wordt aangemoedigd.
11
- 12 • De financiële sector wordt grondig hervormd, om nieuwe ontsporingen te voorkomen. Met een nieuwe
13 *nationaliseringswet* geven we de overheid de kans sneller in te grijpen bij falende banken en verzeke-
14 raars.
15
- 16 • We scheiden *spaar- en zakenbanken*. Zo verhinderen we dat banken ooit nog gokken met het spaargeld
17 van hun klanten. Dit doen we in Europees verband. In afwachting daarvan moeten Nederlandse banken
18 alvast intern risicovolle en minder risicovolle activiteiten scheiden. De reserve-eisen voor banken worden
19 scherper.
20
- 21 • *Nieuwe financiële producten* worden voortaan vooraf gecontroleerd door de Autoriteit Financiële
22 Markten. Die grijpt meteen in als die producten niet deugen, zoals bij woekerpolissen.
23
- 24 • Aan *flitskapitaal* wordt in internationaal verband paal en perk gesteld. *Hedgefondsen* die misbruik maken
25 van het vrije kapitaalverkeer, worden aangepakt.
26
- 27 • *Opkoopfondsen* die bedrijven overnemen en als sprinkhanen leegeten, gaan we kortwieken. Onder
28 andere door beperking van de renteaftrek bij de winstbelasting.
29
- 30 • Met *minder macht voor aandeelhouders* en *meer macht voor werknemers* brengen we meer stabiliteit in
31 grote ondernemingen. Werknemers van die bedrijven kunnen vierjaarlijks de helft van de leden van de
32 Raad van Commissarissen kiezen.
33
- 34 • Er komen meer juridische mogelijkheden om *wanpresterende bestuurders* aan te pakken. De civiele
35 aansprakelijkheid van bestuurders wordt uitgebreid. Er komt een aparte strafrechtelijke bepaling voor
36 financieel wanbeleid.
37
- 38 • Een *mondiale Financiële Autoriteit*, waarin het Internationaal Monetair Fonds (IMF) opgaat, moet het
39 financiële stelsel beter beschermen. Andere landen – buiten de G20 – krijgen daar een stevigere stem in.
40 Ook de Wereldbank wordt gedemocratiseerd.
41
- 42 • De dollar werkt intabiliteit in de hand. De centrale rol van de dollar wordt overgenomen door een vol-
43 waardige *internationale reservemunt*, gebaseerd op de al bestaande speciale trekkingsrechten (SDR's)
44 van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).
45
- 46 • Een systeem van *meer vaste wisselkoersen* helpt nieuwe chaos te voorkomen. Een *Tobintaks* op inter-
47 nationale financiële transacties zorgt ook voor meer rust. Met de opbrengst ervan helpen we extreme
48 armoede en klimaatproblemen tegen te gaan.
49
50
51
52
53
54

FOTO: PETER BOER / HOLLANDSE HOOGTE

FOTO: BAS STOFFELSEN

3 U MOET HET ZEGGEN

Democratie en bestuur

In een democratie is het laatste woord aan u. Maar bij belangrijke beslissingen heeft u steeds minder te zeggen gekregen. CDA, PvdA en ChristenUnie braken keer op keer hun beloften. Zij onthielden u een referendum over de Europese Grondwet. Ze wilden de AOW-leeftijd verhogen, in strijd met hun verkiezingsprogramma's. Bestuurders veranderden uw woningcorporatie in een beleggingsmaatschappij. En verkochten uw openbaar vervoerbedrijven en uw energiebedrijf, zonder naar uw mening te vragen. Gemeenten werden samengevoegd, ook als u dat niet wilde.

In de politiek geldt steeds meer de macht van het geld en steeds minder het belang van de burgers. Bestuurders die tientallen bijbanen nemen, zijn hun geld niet waard. Politieke partijen die zichzelf laten sponsoren zijn gevoelig voor commerciële belangen. Daar tegenover staat het droevige lot van klokkenluiders, die maatschappelijke misstanden melden, maar niet zelden eindigen zonder werk en zonder geld. We moeten ervoor zorgen dat niet het geld, maar u het weer voor het zeggen krijgt.

Er gaapt een diepe kloof tussen de papieren werkelijkheid van de ministeries en de werkelijkheid van de mensen die het werk moeten doen. Doordat de regering de problemen van mensen niet kent, worden verkeerde beslissingen genomen. De SP hield de afgelopen jaren grootschalige onderzoeken, over de problemen en de oplossingen van de mensen op de werkvloer. We lieten tienduizenden agenten, gevangenispersoneel, leraren, jeugdhulpverleners, binnenvaartschippers en medewerkers in de geestelijke gezondheidszorg aan het woord. De komende jaren blijven we onderzoeken doen en gaan we met de oplossingen van mensen aan de slag.

ONZE VOORSTELLEN

- Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. *We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten.* De overheid wordt weer hoofdverantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en goed onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie.
- Leden van het *Koninklijk Huis* gaan hun eigen privékosten betalen en – net als ieder ander – gewoon belasting.
- We stellen *paal en perk aan topinkomens*. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president.
- *Volksvertegenwoordigers* verliezen overbodige voorrechten, zoals een riante wachtgeldregeling. Betaalde *bijbanen* voor burgemeesters en commissarissen van de koningin verbieden we.
- Het grondwettelijk *recht van petitie* wordt wettelijk uitgewerkt, zodat burgers meer grip krijgen op de volksvertegenwoordiging.
- Er komt een *instituut voor klokkenluiders*, waar iedere burger die misstanden meldt goede begeleiding en financiële ondersteuning krijgt.

- 1 • Het aantal *externe medewerkers* van de overheid wordt drastisch verminderd.
- 2
- 3 • We kunnen toe met *minder ministeries*, door betere samenwerking en samenhang in beleid.
- 4
- 5 • Het toezicht van het parlement op de *veiligheidsdiensten* wordt verbeterd. De commissie van toezicht
- 6 (CTIVD) gaat voortaan ook toezien op de doelmatigheid van de diensten.
- 7
- 8 • *Herindeling van gemeenten* vindt alleen plaats als de inwoners daarmee instemmen, bijvoorbeeld via een
- 9 referendum.
- 10
- 11 • Als het rijk *taken overhevelt naar gemeenten*, moet ook voldoende geld worden bijgeleverd om die taken
- 12 goed te kunnen uitvoeren.
- 13
- 14 • We schaffen de *waterschappen af*. Hun taken brengen we onder bij de provincies. Dat is goedkoper en
- 15 democratischer.
- 16
- 17 • De inwoners van de *Nederlandse Antillen* beslissen zelf over hun staatsrechtelijke toekomst. Nederland
- 18 kan hun schulden pas saneren als ze een goed bestuur en voldoende eigen inkomsten hebben.
- 19
- 20 • *Internet* behoort voor ieder mens toegankelijk te zijn. Het is een taak van de overheid om dat te
- 21 bevorderen.
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

4 EEN GEDEELDE TOEKOMST

Integratie en emancipatie

In het verleden zijn altijd mensen uit Nederland geëmigreerd, en mensen uit het buitenland hier komen werken. In de vorige eeuw werden ‘gastarbeiders’ naar hier gehaald, door bedrijven die goedkope arbeidskrachten zochten. De discussie over de problemen met de integratie van deze migranten is lange tijd taboe verklaard. Pogingen van de SP om dat debat aan te gaan, botsten jarenlang op verzet van vooral andere linkse partijen. De discussie over de integratie kwam daardoor in handen van rechtse partijen.

Integratie komt van twee kanten. Migrantten moeten zich openstellen voor de waarden en de cultuur van de samenleving waar ze nu deel van uitmaken. Voor hen gelden dezelfde rechten en plichten als voor iedereen. En de samenleving moet een goede integratie mogelijk maken. Door niemand achter te stellen en hard op te treden tegen discriminatie. En door goede voorwaarden te scheppen voor scholing, wonen en werk. Waar we ook zijn geboren, we staan er samen voor om ons land weer op te bouwen.

Vrijheid van religie is geen vrijbrief om mensen nodeloos uit te sluiten. Vrijheid van meningsuiting is geen rechtvaardiging om mensen te beledigen. Samenleven is geen kwestie van dezelfde religie hebben of dezelfde cultuur. Samenleven is dezelfde taal spreken, samen wonen, samen naar school gaan en samen werken. Politici hebben te lang weggekeken en buurten aan hun lot overgelaten. In het rapport *Gedeelde toekomst. Voorstellen voor participatie, emancipatie en integratie* doen we een groot aantal voorstellen om de segregatie in onze samenleving te bestrijden, de integratie te bevorderen en discriminatie tegen te gaan.

ONZE VOORSTELLEN

- We werpen een dam op tegen segregatie en gettovorming en werken aan *gemengde buurten en gemengde scholen*. We geven iedereen een eerlijke kans om erbij te horen.
- Scholen gaan met gemeenten zorgen voor gemengd onderwijs en maken daarvoor een schoolplan. Met betere voorlichting aan ouders over de schoolkeuze, een vast aanmeldmoment voor kinderen en maximalisering van de ouderbijdragen. Waar dat kan, werken we met *dubbele wachtlijsten*, voor leerlingen met en zonder achterstand.
- *Wijken worden gemengd*, jong en oud, allochtoon en autochtoon. Door een huisvestingswet krijgen gemeenten meer mogelijkheden om wijken te mengen.
- De marktwerking in de *inburgering* stoppen we en aan de voorgenomen marktwerking in de volwasseneneducatie beginnen we niet eens. Inburgering organiseren we dicht bij huis, in de buurt. De onderwijsinspectie ziet toe op de kwaliteit. Mensen boven de 55 jaar hoeven niet mee te doen aan de inburgering, maar het wordt hen wel aangeboden.
- We pleiten in Europees verband voor herinvoering van *werkvergunningen* voor Oost-Europese werknemers. We stellen bedrijven verantwoordelijk voor huisvesting, taallessen en opleiding van arbeids-

1 migranten. Wie de cao ontduikt, wordt hard aangepakt. De arbeidsinspecties in Europa gaan beter
2 samenwerken, om koppelbazen aan te pakken.

- 3
- 4 • *Bestrijding van discriminatie* op de arbeidsmarkt krijgt grote prioriteit. De arbeidsinspectie krijgt de
5 mogelijkheid om meldingen van (leeftijds)discriminatie te onderzoeken en overtreders te beboeten.
- 6
- 7 • We accepteren niet dat *ambtenaren weigeren* mensen van hetzelfde geslacht te huwen.
- 8
- 9 • *De werkloosheid onder migranten*, vooral onder jongeren, pakken we aan. Uitval in het vmbo en het
10 beroepsonderwijs worden bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben
11 krijgen praktijkgerichte lessen.
- 12
- 13 • Niet alleen niet-westerse, maar ook westerse huwelijks- of gezinsmigranten, worden verplicht het
14 *inburgeringsexamen in het buitenland* af te leggen. Westerse migranten die niet in een EU-lidstaat
15 wonen, worden niet langer van deze inburgeringsplicht vrijgesteld. De eisen aan gezins- en huwelijks-
16 migranten moeten bijdragen aan de voorbereiding op de komst naar Nederland en moeten integratie in
17 Nederland mogelijk maken. Maar eisen mogen niet misbruikt worden om de vrije huwelijkskeuze in te
18 perken.
- 19
- 20 • *Asielzoekers* moeten waar mogelijk worden opgevangen in de eigen regio. In Nederland hebben zij altijd
21 recht op een humane opvang. Asielzoekers horen niet thuis in tenten. Asielzoekers mogen gewoon
22 werken. Een gemeenschappelijk Europees asielbeleid mag niet leiden tot een slechtere behandeling van
23 vluchtelingen.
- 24
- 25 • Asielzoekers die niet als vluchteling worden erkend moeten terugkeren. *Uitgeprocedeerde asielzoekers*
26 houden recht op opvang zolang zij actief bezig zijn met de voorbereiding van hun terugkeer. Gemeenten
27 hebben het recht om noodopvang te bieden.
- 28
- 29 • Slachtoffers van *mensenhandel* krijgen het recht op een permanente verblijfsvergunning, als zij bereid
30 zijn te getuigen tegen degenen die hen hebben verhandeld. Mensenhandel wordt hard bestreden.
- 31
- 32 • Nederland gaat zich strikt houden aan het *Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind*. Vreemde-
33 lingenbewing mag alleen als zicht is op een snelle uitzetting – en nooit bij kinderen. Kinderen bouwen
34 zélf verblijfsrechten op.
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

FOTO: DAVID ROZING / HOLLANDSE HOOGTE

FOTO: BAS STOFFELSEN

5 SOCIALE WEDEROPBOUW

Sociale zaken en werkgelegenheid

In tijden van economische onzekerheid hebben mensen behoefte aan sociale zekerheid. Als mensen hun werk en inkomen verliezen, moet de overheid banen beschermen en inkomens op peil houden. We moeten kleine ondernemers en zelfstandigen zonder personeel door de crisis helpen en jongeren en migranten aan het werk houden. We willen voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede. We helpen mensen uit de schulden en voorkomen dat mensen die werken toch niet rond kunnen komen.

We mogen de prijs van de crisis niet afschuiven op de mensen die ons land hebben opgebouwd. Het domweg verhogen van de AOW-leeftijd is onzinnig en overbodig. Laten we mensen onder de 65 jaar eerst een baan geven en aan het werk houden. We starten een offensief tegen de nieuwe armoede. Door de crisis dreigt het aantal armen in Nederland te verdubbelen. Dat mogen we niet laten gebeuren. Juist nu is solidariteit hard nodig.

In de discussie over de verhoging van de AOW-leeftijd worden veel sprookjes verteld. Politici creëren angst-beelden, om zo de geesten rijp te maken voor verslechtering van onze pensioenvoorziening. In *Verhoging AOW-leeftijd, ongewenst, onnodig en onzinnig* laten we zien dat de AOW in de toekomst wel betaalbaar is. En dat veel mensen na hun 65^e helemaal niet langer kunnen doorwerken. Bovendien blijkt dat verhoging van de AOW-leeftijd helemaal geen oplossing is voor de crisis. Wat wel helpt, is zorgen dat ouderen die kunnen en willen werken aan het werk komen.

ONZE VOORSTELLEN

- Het *minimumloon* en het *sociale minimum* worden de komende vier jaar met in totaal 5 procent extra verhoogd. De minimumjeugdlonen worden verhoogd en op termijn gelijkgetrokken met de volwassen minimumlonen.
- De *AOW-leeftijd blijft 65 jaar* en vervroegd uittreden blijft mogelijk. Eerst moeten we mensen boven de 50 jaar aan het werk helpen. Mensen krijgen wel het recht om na hun 65^e door te werken, met dezelfde rechten en plichten als andere werknemers.
- We stellen *paal en perk aan topinkomens*. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president. We gaan ons ook inzetten voor een inkomensplafond in het bedrijfsleven.
- Er wordt niet gemorrelt aan de *ontslagbescherming*. De sollicitatieplicht wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk.
- *Mensen met een tijdelijk contract* bieden we meer zekerheid. Zij krijgen eerder recht op een vast contract. Ook mensen met een tijdelijk contract krijgen recht op een ontslagvergoeding.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

- 1 • We onderzoeken hoe we *zelfstandigen zonder personeel* (zzp'ers) onder de sociale zekerheid kunnen
2 brengen. Bijvoorbeeld door de opdrachtgever die onder een cao valt de pensioen- en arbeidsonge-
3 schikheidspremie te laten betalen.
- 4
- 5 • Om *vrouwen gelijke kansen* te geven om te werken worden beloningsverschillen aangepakt en komen er
6 meer mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren, zowel voor moeders als voor vaders.
- 7
- 8 • We *reguleren de postmarkt*. We stellen eisen aan het loon en de arbeidsomstandigheden van postbodes.
- 9
- 10 • Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om *leerwerkbedrijven* op te richten, om mensen die (nog) geen
11 werk kunnen vinden scholing en praktijkervaring te bieden, tegen een eerlijk loon.
- 12
- 13 • Bij *sociale werkplaatsen* worden de arbeidsomstandigheden, de veiligheid en de begeleiding verbeterd.
14 De sociale werkvoorziening biedt zinvol werk voor een eerlijk loon.
- 15
- 16 • Grootschalige *commerciële reïntegratiebedrijven* zijn een geldverslindende flop. De markt voor reïntegra-
17 tie gaan we reguleren, zodat niet winst maken, maar werk bieden centraal komt te staan.
- 18
- 19 • Grote bedrijven moeten meer *mensen met een handicap* of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid in dienst
20 nemen en passende stageplekken organiseren. Daarvoor maken we een wettelijke regeling.
- 21
- 22 • *Voedselbanken* moeten overbodig worden. Het is beschamend dat de overheid mensen niet voldoende
23 kan helpen. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om armoede te bestrijden, schulden te saneren en
24 te voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede. Het geld dat bestemd is voor gemeentelijke armoede-
25 bestrijding en schuldhulpverlening moet daar ook daadwerkelijk voor worden gebruikt.
- 26
- 27 • Er komt een wettelijk maximum voor het tarief dat incassobedrijven in rekening brengen voor openstaan-
28 de rekeningen. *Geldleenreclames* worden verboden.
- 29
- 30 • We schaffen de *product- en bedrijfsschappen* af. Hun taken worden, voor zover van toepassing, overge-
31 nomen door de overheid.
- 32
- 33 • Zelfstandigen die een bedrijfspand huren, krijgen een *betere huurbescherming*.
- 34
- 35 • De lasten voor het *doorbetalen van ziek personeel* worden voor kleine bedrijven eerlijker verdeeld.
- 36
- 37 • Besturen van *pensioenfondsen* bestaan voortaan voor 1/3 uit werknemers, voor 1/3 uit werkgevers en
38 voor 1/3 uit vertegenwoordigers van gepensioneerden.
- 39
- 40 • Met *minder macht voor aandeelhouders* en *meer macht voor werknemers* brengen we meer stabiliteit in
41 grote ondernemingen. Werknemers van die bedrijven kunnen vierjaarlijks de helft van de leden van de
42 Raad van Commissarissen kiezen.
- 43
- 44 • Nederlandse bedrijven en hun dochterondernemingen die in het buitenland betrokken zijn bij misstanden
45 kunnen *aansprakelijk worden gesteld* voor de schade die zij hebben aangericht. Bedrijven die overheids-
46 subsidie willen ontvangen, moeten *arbeidsrechten in het buitenland* respecteren. Door geen gebruik te
47 maken van dwangarbeid en vakbonden te respecteren.
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

6 DE ZORG IS GEEN MARKT

Zorg en welzijn

We hechten veel waarde aan onze gezondheid en zijn graag bereid daarin te investeren. In een huisarts om de hoek en een zorgcentrum in de buurt. In verzorgingshuizen die onze ouderen een fatsoenlijke oude dag bezorgen en een jeugdzorg die onze kinderen een toekomst biedt. Mensen met een lage opleiding leven gemiddeld 6 tot 7 jaar korter dan mensen met een hoge opleiding. Wij willen geen tweedeling, met goede zorg voor wie het kan betalen en slechte zorg voor de rest. Toch is dat nu aan het gebeuren.

Door de invoering van meer marktwerking, worden ziekenhuizen straks niet meer afgerekend op de zorg die ze leveren aan patiënten, maar op de winst die ze uitkeren aan aandeelhouders. Door de aanbestedingen is de thuiszorg in grote problemen geraakt. Wij snijden fors in de bureaucratie en maken een einde aan de schaalvergroting in de zorg. De verplichte aanbesteding van de thuiszorg en de marktwerking in de ambulancezorg hebben we na veel acties gestopt. Nu de rest nog.

Ook de marktwerking in de geestelijke gezondheidszorg moet stoppen. Dat zeggen 5.000 medewerkers, in het onderzoek dat we deden in *De GGZ ontwricht*. De marktwerking leidt tot nodeloze concurrentie tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars en hopeloze bureaucratie voor zorgverleners. Marktwerking botst met de bezieling van medewerkers en is funest voor hun motivatie. Zorgverleners willen af van de managerscultuur, waarin zij worden afgerekend op cijfers. Ze willen meer ruimte voor de eigen professionaliteit, om mensen in geestelijke nood te helpen.

ONZE VOORSTELLEN

- We investeren extra in de zorg en de *marktwerking in de zorg* wordt gestopt. De premies voor de zorgverzekering worden inkomensafhankelijk. Het bureaucratische systeem van diagnosebehandelingcombinaties (DBC's) verdwijnt en de vrije prijsvorming wordt vervangen door financiering op basis van het aantal patiënten en de ernst van de ziekte. Het werken in loondienst wordt bevorderd. Nieuwe zorgaanbieders moeten vooraf aan kwaliteitseisen voldoen.
- Van schaalvergroting gaan we naar *schaalverkleining in de zorg*. We kiezen voor zoveel mogelijk zorg in de buurt, met wijkgezondheidscentra, poliklinieken en consultatiebureaus. Ook thuiszorg bieden we zoveel mogelijk op buurtniveau, net als verpleging en verzorging.
- Voor het behoud van *kleinschalig werkende ziekenhuizen* wordt een fusiestop ingevoerd. Volwaardige ziekenhuiszorg moet behouden blijven in de regio.
- De *numerus fixus* (of 'loting') in de artsenopleidingen wordt afgeschaft.
- *Voorkruiptzorg* gaan we tegen. Voorrang krijgen in de zorg op andere dan medische gronden is niet toegestaan.

- 1 • De nominale premie voor de zorgverzekering wordt fors verlaagd. We voeren een *inkomensafhankelijke*
2 *ziektekostenpremie* in. Inkomens tot omstreeks het sociale minimum worden hierbij vrijgesteld. De zorg-
3 toeslag wordt dan overbodig. Het eigen risico wordt niet verhoogd en op termijn afgeschaft.
4
- 5 • In de AWBZ gaan we de *zorgzwaartepakketten* omvormen tot betere betaalvormen, op basis van zorg-
6 vraag, personeelsbezetting en omgevingseisen.
7
- 8 • In de *verpleegzorg* krijgen ouderen recht op zelfstandige woonruimte en privacy, met op hen afgestemde
9 zorg en voorzieningen. Palliatieve zorg in verpleeghuizen, van hospices en de thuiszorg, wordt uitgebreid.
10
- 11 • We pakken de *bureaucratie in de zorg* aan. Indicaties worden niet meer gedaan door logge bureaucrati-
12 sche organen (zoals het CIZ), maar door professionals in de wijk. Er komen minder managers in de zorg
13 en meer handen aan het bed.
14
- 15 • In de *geestelijke gezondheidszorg* wordt de marktwerking teruggedraaid en de bureaucratische DBC-
16 financiering afgeschaft.
17
- 18 • *Psychiatrische patiënten* zonder ziekte-inzicht moeten worden opgenomen en behandeld als dat nodig
19 is, om te voorkomen dat zij zonder zorg op straat verkommeren, of een gevaar zijn voor anderen.
20
- 21 • Gemeenten moeten voldoende financiële ruimte hebben om de *Wet maatschappelijke ondersteuning*
22 (Wmo) uit te voeren. Dit geld moet ook worden besteed aan waar het voor is bedoeld.
23
- 24 • De *zorgverzekeraars* gaan regionaal werken. Eén zorgverzekeraar wordt regionaal hoofdverantwoordelijk
25 voor voldoende zorg.
26
- 27 • De bevoegdheden van de *Inspectie voor de Gezondheidszorg* worden uitgebreid.
28
- 29 • Verkleining van de *sociaal-economische gezondheidsverschillen* leggen we wettelijk vast als doelstelling
30 van het beleid. We gaan meer investeren in het *voorkomen van ziekten en ziekenhuisopnamen*.
31
- 32 • Er komt een medisch *letselschadefonds voor patiënten*, waaruit snel een vergoeding voor de geleden
33 schade kan worden betaald. Op deze manier worden ingewikkelde procedures voorkomen.
34
- 35 • De agressieve marketing en beïnvloeding van onderzoek door de *farmaceutische industrie* pakken we
36 aan, door een betere inspectie en een onafhankelijk onderzoeksfonds.
37
- 38 • De inkoop van *receptgeneesmiddelen* doen we via landelijke centrale inkoop door alle zorgverzekeraars.
39 Zo kunnen we scherpe prijsafspraken maken. En zijn voor iedereen receptgeneesmiddelen beschikbaar.
40 Apothekersbonussen en -kortingen verdwijnen.
41
- 42 • We voeren het *actieve donorregistratiesysteem* in, om het aantal potentiële orgaandonoren te verhogen.
43
- 44 • Er komt een *klokkenluidersregeling* voor zorgpersoneel dat in instellingen geen gehoor krijgt.
45
- 46 • Iedereen heeft recht op acute medische zorg. *Uitgeprocedeerde asielzoekers* en *onverzekerde daklozen*
47 mogen niet worden uitgesloten van medische hulp, ook niet wanneer ze niet kunnen voldoen aan de
48 identificatieplicht.
49
50
51
52
53
54

FOTO: BAS STOFFELSEN

7 VEILIGHEID IS MENSENWERK

Politie en justitie

Veel mensen hebben gelukkig nog veel voor anderen over. Toch is onze samenleving harder geworden. Mensen zijn steeds minder in staat om samen problemen op te lossen. We doen dan ook steeds vaker een beroep op de politie. Die moet optreden als anderen falen. Dan moeten we ook bereid zijn om meer te investeren in onze agenten. Meer blauw op straat leidt tot meer veiligheid in de buurt. Meer wijkagenten en wijkposten kunnen misdaad en agressie voorkomen. Agressie tegen politie, brandweer en hulpverleners is onaanvaardbaar.

Wie zich misdraagt, wordt hard gestraft en moet de schade betalen. Mensen die hun straf hebben uitgezeten, bieden we een nieuwe kans. Door het aanpakken van verslaving en het begeleiden naar werk. De aanpak van witteboordencriminaliteit krijgt meer prioriteit. Politie en justitie krijgen meer mogelijkheden om mensenhandel, belastingontduiking en internetfraude effectief te bestrijden. In ons rapport *Het gevangenispersoneel aan het woord* doet gevangenispersoneel voorstellen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren en het land veiliger te maken.

De werkdruk van agenten is te groot, de bureaucratie blijft groeien en de arbeidsvoorwaarden zijn slecht. Dat blijkt uit ons rapport *De agent aan het woord*, een onderzoek onder 10.000 politiemensen. Veel agenten worden nog steeds afgerekend op het aantal bonnen dat ze uitdelen, moeten werken met slechte computer- en communicatiesystemen en kunnen onvoldoende aanwezig zijn in de buurt. Agenten maken zich zorgen over de samenleving. Over de toenemende agressie en het aantal jongeren dat ontspoot. Maar ook over de toenemende eenzaamheid van onze ouderen en de toenemende armoede in de gezinnen. Die problemen moet de politiek aanpakken.

ONZE VOORSTELLEN

- We investeren in 1.500 extra politieagenten. Die horen vooral thuis op straat en niet achter een bureau. De computersystemen waar agenten mee moeten werken worden aangepast aan de behoeften van de agenten. Agenten worden niet meer afgerekend op het aantal bonnen dat ze uitschrijven.
- Met kleinschalige politieposten in de buurt brengen we de politie dichterbij huis. Wijkagenten zetten we niet meer in voor andere politietaken. Hun plek is in de buurt. Politietaken laten we niet over aan particuliere beveiligers. Dat is slecht voor de politie en voor de veiligheid.
- We starten een campagne om meer mensen te werven voor de vrijwillige brandweer. Brandweerlieden krijgen meer inspraak in hun werk en hun opleiding wordt verbeterd.
- Agressie tegen politieagenten, brandweerlieden en andere publieke hulpverleners wordt extra hard aangepakt, met stevige straffen en boetes.
- Er komt voldoende capaciteit bij de politie en het Openbaar Ministerie om alle aangiftes in behandeling te nemen. Anoniem aangifte doen wordt mogelijk.

- 1 • Politie en Openbaar Ministerie moeten *slachtoffers op de hoogte houden* hoe hun zaak verloopt. Slacht-
2 offers krijgen hulp bij het verhalen van hun schade op de dader. Door de rechter opgelegde schadever-
3 goedingen worden voorgeschoten door de overheid, die het geld vervolgens bij de dader int.
4
- 5 • Voor ingewikkelde zaken zoals *kinderporno, cybercrime, mensenhandel* en *zedendelicten* moet bij politie,
6 Openbaar Ministerie en rechters meer kennis en expertise komen. Pooierboys worden hard aangepakt.
7 Ook als geen aangifte van strafbare feiten is gedaan – bijvoorbeeld omdat het slachtoffer dit niet durft –
8 moeten daders worden opgespoord en vervolgd.
9
- 10 • Meer aandacht is nodig voor het voorkomen van *huiselijk geweld* en *eerwraak*.
11
- 12 • *Discriminatie van homo's, lesbo's en transseksuelen* tolereren we niet. Geweld tegen homo's wordt altijd
13 door politie en justitie aangepakt.
14
- 15 • *Fraudebestrijding* krijgt meer prioriteit. Het Openbaar Ministerie krijgt meer forensisch accountants en
16 fiscalisten en ook de rechterlijke macht krijgt meer deskundigheid. Er komt een nationaal coördinator
17 fraudebestrijding.
18
- 19 • De verkoop en teelt van *softdrugs* voor de Nederlandse markt wordt gelegaliseerd, om overlast en crimi-
20 naliteit tegen te gaan. En de controle op de kwaliteit te verbeteren. Verkoop en productie van harddrugs
21 blijven strafbaar.
22
- 23 • Mensen met minder geld kunnen altijd een beroep doen op een toegankelijk stelsel van *rechtsbijstand*.
24 Voor marktdenken is in de rechtsbijstand geen plaats.
25
- 26 • Er komt een onafhankelijke *Revisieraad*. Die krijgt de mogelijkheid om bij twijfel afgesloten strafzaken
27 opnieuw te laten onderzoeken.
28
- 29 • *Gebiedsverboden* kunnen helpen overlastgevers tijdelijk te weren en mensen weg te houden uit de om-
30 geving van hun slachtoffers.
31
- 32 • Gevangenen krijgen speciaal geschoold personeel voor de *resocialisatie van gevangenen*. In de
33 gevangenis beginnen we met de aanpak van verslaving en psychosociale problemen. Ernstig psychisch
34 gestoorde gedetineerden horen thuis in een beveiligd psychiatrisch ziekenhuis. Ex-gedetineerden krijgen
35 een betere begeleiding bij hun terugkeer in de maatschappij. De bureaucratie bij de reclassering gaan we
36 flink te lijf.
37
- 38 • Het *College Bescherming Persoonsgegevens* krijgt meer sanctiemogelijkheden en moet hogere boetes
39 kunnen opleggen als er sprake is van schending van privacy.
40
- 41 • Maatregelen die de privacy en de burgerrechten te veel inperken, zoals de Europese *bewaarplicht voor*
42 *telecomgegevens*, draaien we terug.
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

8 ONDERWIJS VOOR IEDEREEN

Onderwijs en wetenschap

Investeren in beter onderwijs, inzetten op de kenniseconomie. De politiek heeft er de mond vol van. Maar ondertussen lopen we achter bij de rest van Europa. We hebben ons onderwijs teveel ingericht naar de grillen van zogenaamde onderwijsdeskundigen. En te weinig naar de wensen van scholieren en studenten en de kennis van leraren en docenten. Wij stellen het belang van de scholier en de student centraal en geven het onderwijs terug aan de leraar en de docent. We bezuinigen niet, maar investeren in onderwijs.

Beter onderwijs vergt betere leraren en dus betere opleidingen. De eisen moeten hoger, de vakinhoudelijke kennis breder. Beroepsonderwijs moet opleiden tot een vak waar je echt wat aan hebt. Universiteiten en hogescholen horen geen leerfabrieken te zijn waar je het allemaal maar zelf moet uitzoeken. Persoonlijke begeleiding en bereikbare docenten maken studeren aantrekkelijker en effectiever. Om de toegang tot het onderwijs te garanderen, gaan we niet morrelen aan de studiefinanciering.

Na jarenlang onderwijshervormingen is de leraar buiten spel komen staan. Of het nu gaat om de tweede fase, het vmbo, de schaalvergroting of 'Weer samen naar school'; aan de betrokkenen werd niets gevraagd. In het rapport *De leraar aan het woord* blijkt dat leraren bij uitstek weten hoe het beter kan. De opleidingen moeten beter, de klassen moeten kleiner en de bureaucratie moet aan banden. Maar bovenal moet de macht van managers en schoolbestuurders worden ingeperkt. Leraren willen weer zeggenschap in de klas.

ONZE VOORSTELLEN

- We gaan *extra investeren* in het onderwijs. En zorgen dat de beschikbare middelen ook naar onderwijs gaan en niet naar overhead. Dat betekent meer tijd voor onderwijzen en minder tijdverlies aan bureaucratie en regeldrift. Schoolmanagers horen vanaf nu ook zelf les te geven.
- Onderwijsvernieuwing bleek te vaak onderwijsvernieling. *Grote onderwijshervormingen* worden nooit meer over de hoofden van scholieren, studenten en docenten doorgevoerd.
- Goed onderwijs heeft *bevoegde leraren* nodig. En dus horen onbevoegde leraren in twee jaar hun bevoegdheid te halen. *Lerarensalarissen* stellen we landelijk vast. Gaandeweg komt er op elke basisschool extra ondersteuning, bijvoorbeeld via een schoolconciërge.
- De *inkoop van schoolboeken* hoeft niet meer via aanbesteding. Scholen en leraren hebben het recht hun eigen schoolboeken te kiezen.
- Schaalvergroting pakt vaak verkeerd uit. Scholen worden leerfabrieken, met weinig persoonlijke relaties en veel bureaucratie. *Fusies tussen scholen* gaan we streng toetsen en scholen krijgen de kans uit een volgens hen te groot schoolbestuur te stappen. We stimuleren de bouw van kleine scholen.
- *Iedereen onder de 23 jaar leert of werkt*. Zonder startkwalificatie hoort niemand het onderwijs te verlaten. Uitval in het voortgezet en beroepsonderwijs pakken we aan door intensievere begeleiding.

- 1 • Leerlingen in het *voortgezet onderwijs* moeten soepel kunnen doorstromen. Belemmeringen om te ‘sta-
2 pelen’ (van vmbo naar havo en vwo) ruimen we op. En leerlingen die daarmee geholpen worden, bieden
3 we praktijkgericht onderwijs.
4
- 5 • Het *eindniveau van het mbo* wordt centraal vastgesteld en er komen landelijke examens. Daarmee
6 maken we invoering van competentiegericht onderwijs in het mbo overbodig.
7
- 8 • *Functioneel analfabetisme* gaan we beter aanpakken. Daarmee helpen we veel mensen die nu vaak pro-
9 blemen hebben om mee te komen in de maatschappij.
10
- 11 • We gaan niet *morrelen aan de studiefinanciering*, basisbeurs en aanvullende beurs. Aan een nieuw
12 leenstelsel hebben we geen behoefte, omdat scholieren en studenten hier geen belang bij hebben. *Het*
13 *collegegeld maximeren we*, aan collegegelddifferentiatie doen we niet. En mbo’ers krijgen een *gratis*
14 *ov-jaarkaart*.
15
- 16 • *Sponsoring en reclame* horen niet thuis op scholen. Ouderbijdragen moeten aan een maximum worden
17 gebonden en iedereen hoort te weten dat betaling niet verplicht maar vrijwillig is.
18
- 19 • We hebben belang bij meer *onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek*. Daar willen we meer geld voor
20 beschikbaar stellen. Opdrachtgevers moeten zich houden aan de *gedragscode voor onafhankelijk*
21 *onderzoek* van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).
22
- 23 • Alle leerlingen krijgen een *acceptatierecht*, mits de ouders de grondslag van de school erkennen. Alle
24 scholen hebben een acceptatieplicht.
25
- 26 • Leraren en leerlingen weigeren of hinderen omdat ze *homo* zijn, wordt niet getolereerd.
27
- 28 • Voor leerlingen met een stoornis of handicap moet *speciaal onderwijs* beschikbaar zijn. Geld voor
29 zorgleerlingen wordt besteed aan hun begeleiding. Het zogenaamde ‘passend onderwijs’ moet van tafel.
30
- 31 • We helpen scholen en gemeenten om zo veel en zo snel mogelijk *gemengde scholen* te krijgen, met
32 kinderen van verschillende af- en herkomst. Zo leren jongeren elkaar kennen, goed met elkaar om te
33 gaan en samen op te trekken.
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

9 ZUINIG ZIJN OP ONS LAND

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

We leven met veel mensen op een klein stukje aarde. Die ruimte moeten we slim gebruiken, voor wonen en natuur, economie en recreatie. De grenzen tussen bebouwd en onbebouwd gebied moeten scherp blijven, om verrommeling van het landschap tegen te gaan. De grondmarkt moet grondig op de schop. De overheid moet zijn greep op onze grond terugkrijgen en speculatie de kop indrukken. In sommige gebieden krimpt de bevolking. Maatregelen zijn nodig om die gebieden leefbaar te houden.

Nederland heeft een mooie traditie van volkshuisvesting, om iedereen een fatsoenlijk en betaalbaar thuis te bieden. In een plezierige buurt, met voldoende voorzieningen. Die verworvenheid is te grabbel gegooid. De woningcorporaties zijn de markt op gedreven, waardoor ze nu goedkope woningen slopen en dure huizen bouwen. De woningcorporaties moeten weer de woningen gaan bouwen die mensen nodig hebben.

In het rapport *Langs de slooplat. Vijf voorwaarden voor het slopen van betaalbare huurwoningen* stellen we eisen aan de sloop van woningen. We slopen alleen huizen die aantoonbaar slecht zijn en voorkomen dat bewoners naar een andere slechte woning moeten. Corporaties moeten aantonen dat huizen niet te verhuren zijn en sloop niet leidt tot langere wachtlijsten. Maar vooral: de bewoners moeten meer inspraak hebben bij de sloop van hun eigen huis.

ONZE VOORSTELLEN

Volkshuisvesting

- De *hypotheekrenteaftrek* wordt gegarandeerd, en in de komende tien jaar gemaximeerd, tot 350.000 euro hypotheekschuld. Tegen een maximale belastingaftrek van 42 procent. Het aflossen van hypotheekschuld wordt aangemoedigd.
- De *zeggenschap van de huurders* over de corporaties wordt versterkt. Grote corporaties die onder de maat presteren, kunnen voortaan worden opgeknipt.
- De *gemiddelde huurstijging* van corporatiewoningen hoort niet hoger te zijn dan de inflatie. De uitvoering van de huurtoeslag door de Belastingdienst wordt verbeterd. De *huurbescherming* wordt uitgebreid, van 650 euro naar 850 euro.
- Woningcorporaties moeten terughoudend zijn bij de verkoop van woningen. De betaalbaarheid van *woningen voor starters* vergroten we door bij verkoop van corporatiewoningen een korting te geven, in combinatie met een terugkoopregeling bij doorverkoop ('maatschappelijk gebonden eigendom').
- *Sociale huurwoningen* worden alleen gesloopt als uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat dit bouwtechnisch noodzakelijk is of als permanente leegstand dreigt.

- Er komt een *solidariteitsfonds voor woningcorporaties*, voor het verbeteren van buurten en dorpen. Dat fonds vullen we op basis van de draagkracht van de corporaties. De ‘Vogelaarheffing’ en de vennootschapsbelasting verdwijnen.
- Gemeenten en woningcorporaties maken *prestatieafspraken over de woningbouw*. Over nieuwbouw, onderhoud van bestaande woningen en de leefbaarheid van de buurt. In grote woningcomplexen komt waar nodig een conciërge.
- Wie kraken verbiedt mag *leegstand niet accepteren*. Daar waar woningnood is moeten gemeenten leegstand bestrijden.
- De overheid stimuleert *duurzaam en energiezuinig bouwen*. Bouwvergunningen voor bestaande gebouwen worden alleen afgegeven als het gebouw daarna minimaal voldoet aan energielabel D. Woningcorporaties gaan meer werk maken van de warmte-isolatie van bestaande woningen.
- Gemeenten worden verantwoordelijk voor een sluitend *vangnet van opvangvoorzieningen* voor dak- en thuislozen, voor begeleide woonplekken en werkprojecten. Ontslag uit een psychiatrische of justitiële inrichting wordt gekoppeld aan opvang en begeleiding.
- *Wijken worden gemengd*, jong en oud, allochtoon en autochtoon. Door een huisvestingswet krijgen gemeenten meer mogelijkheden om wijken te mengen.

Ruimtelijke ordening

- De rijksoverheid neemt de verantwoordelijkheid voor een *duurzame ruimtelijke inrichting* van ons land. Alleen zo krijgen we een goede spreiding van wonen en natuur, economie en recreatie.
- Er komt een *aanpak voor krimpregio's* en kleine kernen. Ook in delen van Nederland waar de bevolking krimpt, moet de leefbaarheid worden gegarandeerd. Voorzieningen moeten zo dicht mogelijk in de buurt blijven, van basisschool tot gemeenteloket, van thuiszorg tot winkelfiliaal, brievenbus, pinautomaat en bibliobus. Van winkelbedrijven en banken die veel geld verdienen in dichtbevolkte gebieden, vragen we om ook op het dunner bevolkte *platteland* redelijke voorzieningen aan te bieden.
- In plaats van nieuwe *kantoorruimte* te bouwen kunnen we beter eerste ruim 8 miljoen m² aan leegstaande kantoorruimte vullen. Verouderde *bedrijventerreinen* kunnen we met een opknapbeurt weer aantrekkelijk maken voor ondernemers.
- Het *bestaande groen* wordt toegankelijker gemaakt. Historische stadsparken krijgen de status van beschermd stadsbeeld.
- Woningbouw vindt vooral plaats in en rond stedelijke kernen, waartussen voldoende *groene, open ruimte* blijft. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt daadwerkelijk gerealiseerd.
- We voorkomen *grondspeculatie*. De meerwaarde die de grond oplevert als gevolg van de verandering van bestemming komt ten goede aan de gemeenschap.

10 NEDERLAND UIT DE FILE

Wegvervoer en openbaar vervoer

Weinig onderwerpen in Nederland worden meer besproken dan de files. Die lossen we niet op door alleen maar meer asfalt aan te leggen. Ook helpt het niet om mensen in de file meer te laten betalen. We stoppen dan ook met de filebelasting. En nemen slimme maatregelen om in drukke tijden en op drukke plaatsen de doorstroming te bevorderen. De eindeloze groei van luchthaven Schiphol leggen we aan banden. Goederenvervoer via de binnenvaart gaan we stimuleren.

De politiek heeft steeds minder te zeggen over het openbaar vervoer. De vervoersbedrijven zijn verzelfstandigd, of verkocht aan buitenlandse ondernemingen. We geven de overheid meer verantwoordelijkheid voor het organiseren van de bus, de trein, de tram en de metro. Bijvoorbeeld door zelf een vervoersbedrijf op te richten. We investeren in een fijn vertakt netwerk van fatsoenlijk openbaar vervoer. Ook nemen we maatregelen tegen overlast en agressie in het openbaar vervoer.

Een gemakkelijke oplossing voor de files bestaat niet. Slimme oplossingen om de files te verminderen zijn er wel. In het rapport *Van stilstand naar vooruitgang* noemen we maatregelen om de doorstroming in het verkeer te verbeteren. Met wegmarkeringen, verkeerslichten en navigatiesystemen kan het verkeer beter worden gedoseerd. Sneller bergen bij ongelukken voorkomt ook veel fileleed. Beter openbaar vervoer op industrieterreinen en kantoorgebieden helpt ook om files te bestrijden. De overheid kan een bijdrage leveren door de werktijden beter te spreiden.

ONZE VOORSTELLEN

- Zolang de *kilometerheffing* niet meer is dan een filebelasting, gaan we er niet aan beginnen.
- *Flessenhalzen in snelwegen* lossen we op, zodat we de doorstroming bevorderen. Met meer asfalt alleen lossen we de files echter niet op.
- We nemen slimme maatregelen om de *doorstroming in het verkeer* te verbeteren, met wegmarkeringen, verkeerslichten en navigatiesystemen.
- *Gehandicapten* mogen voortaan gratis parkeren. Er komen meer gereserveerde parkeerplaatsen voor gehandicapten.
- De *verplichte aanbesteding* van bus- en treinvervoer wordt afgeschaft. De overheid kan weer zijn eigen vervoersbedrijven beginnen.
- Met hoogwaardig *openbaar vervoer op maat* maken we woon-werkverkeer meer milieuvriendelijk. Thuiswerken gaan we stimuleren.
- We leggen nieuwe *spoorlijnen, inhaalsporen en stations* aan, zoals langs de A27 tussen Utrecht en Breda.

- 1 • De *ov-chipkaart* mag pas verplicht worden als de problemen met de kosten en het gebruik zijn opgelost.
2 Invoering mag ook niet leiden tot duurder openbaar vervoer.
3
- 4 • Vervoersmaatschappijen gaan zorgen voor *goede en gratis reisinformatie*. De NS worden samengevoegd
5 met ProRail. Samen moeten zij de dienstverlening op het spoor op een hoger niveau brengen.
6
- 7 • Voor *mensen met een handicap* maken we het openbaar vervoer beter toegankelijk. Het (bovenregionaal)
8 gehandicaptenvervoer en het *leerlingenvervoer* worden verbeterd, bijvoorbeeld door het in gemeentelijk
9 beheer te nemen of bij aanbesteding kwaliteitseisen te stellen.
10
- 11 • We willen weer *betrouwbaar taxivervoer*. Gemeenten krijgen meer zeggenschap over de taxi. De taxi-
12 markt gaan we reguleren, door een capaciteitsbeleid en door eisen te stellen aan de kwaliteit van de
13 chauffeurs.
14
- 15 • *Luchthaven Schiphol* kan niet eindeloos blijven groeien. De overlast moet minder. Daarom zijn Europese
16 afspraken nodig over beperking en verdeling van het vliegverkeer. De aandelen van Schiphol blijven in
17 handen van de overheid.
18
- 19 • *Vliegveld Twente* moet dicht. *Vliegveld Lelystad* mag geen afvoerputje worden van Schiphol.
20
- 21 • *Binnenvaart en kustvaart* gaan we beter inzetten voor het goederenvervoer, ter ontlasting van het spoor-
22 en wegennet.
23
- 24 • Het gebruik van de *fiets* gaan we volop stimuleren. Er komen meer (bewaakte) fietsenstallingen bij
25 (bus)stations.
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

11 BESCHERMEN WAT KWETSBAAR IS

Kinderen, jongeren, gehandicapten

Beschermen wat kwetsbaar is, dat is een kwestie van beschaving. Bijna 380.000 kinderen groeien op in armoede. Elk jaar vallen bijna 50.000 jongeren uit in het onderwijs. Wij hebben de taak onze kinderen een eerlijke kans te geven op een goede toekomst. Daarom helpen we gezinnen met een lager inkomen. En zorgen we voor hulp bij opvoeding. We nemen maatregelen om kindermishandeling te voorkomen en de jeugdzorg op orde te brengen.

Mensen met een beperking moeten volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Met een beetje steun maken we het leven voor mensen met een handicap een stuk gemakkelijker. We nemen maatregelen om het vervoer voor gehandicapten te verbeteren, de toegankelijkheid van gebouwen te vergroten en meer onderwijs op maat te bieden. Ook verbeteren we de toegankelijkheid van overheidswebsites.

Bijna nergens is het falen van de politiek zo duidelijk als in de jeugdzorg. Miljarden worden uitgegeven aan managers, bureaucratie en instanties die langs elkaar heen werken. Met als gevolg ontwrichte gezinnen, ouders en kinderen zonder toekomst. In het rapport *De jeugdhulpverlener aan het woord* blijkt dat de werkdruk veel te hoog is; medewerkers verdrinken in het papierwerk en hulpverleners hebben veel te weinig tijd voor de kinderen. Jeugdhulpverleners willen meer zeggenschap over hun eigen werk en minder controle van bovenaf. Ook willen zij geen marktwerking in de jeugdzorg.

ONZE VOORSTELLEN

Kinderen

- De *kinderbijslag* wordt inkomensafhankelijk en vervalt voor gezinnen met de hoogste inkomens.
- *Kinderopvang* dient betaalbaar te zijn en van goede kwaliteit. Ook voor kinderen met een specifieke sociale of medische indicatie moet goede opvang worden gegarandeerd. De ouderbijdrage voor kinderopvang wordt sterker inkomensafhankelijk gemaakt voor het tweede en volgende kind.
- Vanuit laagdrempelige centra in de buurt worden *ouders ondersteund bij de opvoeding*, wordt hulp en zorg geboden en als dat nodig is rechtstreeks doorverwezen naar specialistische hulp.
- Er komt een permanente campagne tegen *kindermishandeling*. Er komen meer behandelplaatsen voor kinderen die het slachtoffer zijn van kindermishandeling.
- *Overgewicht bij kinderen* gaan we terugdringen. Reclame voor ongezonde voeding gericht op kinderen tot twaalf jaar wordt verboden. Snoep- en frisdrankautomaten werven we uit scholen. Voorlichting aan ouders verbeteren we.

1 **Jongeren**

- 2 • *Jeugdwerkloosheid* gaan we aanpakken. Met bindende afspraken tussen overheid, werkgevers, werk-
3 nemers en onderwijsinstellingen, over opleidingen, banen, stages en leerwerkplaatsen. Voor jongeren
4 zonder startkwalificatie komen volop mogelijkheden om een opleiding te volgen.
- 5
- 6 • *De werkloosheid onder kinderen* van migranten vraagt extra aandacht. Uitval in het vmbo en het
7 beroepsonderwijs wordt bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben krij-
8 gen praktijkgerichte lessen. Discriminatie op de arbeidsmarkt accepteren we niet.
- 9
- 10 • *Iedereen onder de 23 jaar leert of werkt*. Zonder startkwalificatie hoort niemand het onderwijs te verlaten.
11 Uitval in het voortgezet en het beroepsonderwijs pakken we aan door intensievere begeleiding.
- 12
- 13 • Er komen meer plekken in de *jeugdzorg*, zodat jongeren niet meer hoeven te wachten op de noodzake-
14 lijke hulp. Het opsluiten van jongeren in de jeugdzorg gaan we voorkomen. We willen meer gezinshuizen
15 en pleeggezinnen en meer plekken voor opvang van zwerfjongeren.
- 16
- 17 • *De marktwerking in geestelijke gezondheidszorg* voor jongeren wordt teruggedraaid. Jeugdhulpverleners
18 krijgen meer tijd voor contact met kinderen en gezinnen.
- 19
- 20 • Er komen meer jongerenwerkers en *meer voorzieningen voor jongeren* in de buurt, zoals buurtcentra en
21 skatebanen. We willen geen ‘mosquito’s’ (piepkastjes) die jongeren weggagen.
- 22
- 23 • *Adoptie van buitenlandse kinderen* houden we beperkt. De overheid controleert nauwgezet of er geen
24 sprake is van kinderontvoering, kinderhandel of corruptie.
- 25

26 **Gehandicapten**

- 27 • Gehandicapten mogen voortaan *gratis parkeren*. Het *gehandicaptenvervoer* wordt verbeterd, door het
28 in gemeentelijk beheer te nemen of bij aanbesteding kwaliteitseisen te stellen. En bij vertraging krijgen
29 mensen geld terug.
- 30
- 31 • Voor mensen met een handicap maken we *treinen en perrons*, maar ook bussen, trams en metro’s beter
32 toegankelijk. Ook de *toegankelijkheid van gebouwen* voor mensen met een beperking wordt verbeterd.
- 33
- 34 • *De zak- en kledingregeling* wordt verruimd.
- 35
- 36 • Grote bedrijven moeten meer mensen met een handicap of gedeeltelijke *arbeidsongeschiktheid* in dienst
37 nemen en passende stageplekken organiseren. Daarvoor maken we een wettelijke regeling.
- 38
- 39 • *Overheidswebsites* maken we toegankelijk voor mensen met een visuele handicap.
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

FOTO: HOLLANDSE HOOGTE

12 EEN SCHONE TOEKOMST

Klimaat, landbouw, dierenwelzijn

We hebben niet alleen een economische crisis het hoofd te bieden. Op termijn dreigt ook een klimaatcrisis. Ons milieu wordt bedreigd en de zeespiegel zal stijgen, wat grote gevolgen kan hebben voor ons lage land. Het toekomstige tekort aan fossiele brandstoffen kan leiden tot mondiale conflicten. Reden genoeg om een stevig klimaatbeleid te voeren, met nadruk op energiebesparing en duurzame energie- en voedselproductie. En op investeringen in een duurzame economie en een groen belastingstelsel.

Het is een grote fout dat bestuurders onze grote energiebedrijven hebben verkocht aan buitenlandse ondernemingen. Dat maakt het voeren van een duurzaam energiebeleid onnodig moeilijk. De overheid neemt de komende jaren haar verantwoordelijkheid voor energiezuinig produceren en meer duurzame stroom- en gasproductie.

Landschap en natuur worden te gemakkelijk opgeofferd aan commerciële kortetermijnbelangen. Boeren die ons landschap beheren, gaan ten onder in een moordende wereldconcurrentie. Willen we een gezonde boerenstand zijn werk naar behoren laten doen, het dierenwelzijn bewaken, het landschap behouden, de natuur behouden en het milieu beschermen, dan dient de komende regering op dit gebied andere keuzes te maken.

ONZE VOORSTELLEN

Klimaat

- Naast de bestaande *klimaatdoelstellingen* voor 2020, worden ook doelstellingen voor de langere termijn (2050) geformuleerd. We gaan *ontwikkelingslanden* een stevige hand helpen met het opzetten van een goed klimaatbeleid.
- De *intensieve veehouderij* is in Nederland verantwoordelijk voor 14 procent van de uitstoot van broeikasgassen. Alleen al daarom zal de veestapel verkleind moeten worden. We stimuleren de bouw van mestvergistingsinstallaties bij veehouders en warmtekrachtkoppelingcentrales en CO₂-gebruik bij tuinders. Uitstoot gaan we ook tegen door het bevorderen van *duurzame landbouw* en kortere transportafstanden.
- De uitstootrechten in de *emissiehandel in CO₂* gaan we stapsgewijs verlagen. We stoppen met het gratis weggeven van emissierechten.
- We bevorderen *energiezuiniger bouwen, transport en productie*, het nuttig gebruik van restwarmte van elektriciteitscentrales en industrie, en de uitbreiding van duurzame stroom- en gasproductie. Kolen-, olie- en kerncentrales moeten worden vervangen door zonne-, wind- en andere duurzame energie. Er komt een ruimere subsidie voor zonnepanelen.
- In een klimaatwet nemen we maatregelen voor een *duurzame energievoorziening*. De subsidie voor duurzame energie wordt beperkt tot technieken die nog volop in ontwikkeling zijn, zoals zonnestroom. Voor

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1 wind, biomassa en andere technieken die al bijna volwassen zijn, komt er een *verplicht aandeel duurzame productie* voor de energieleveranciers.

- 2
- 3
- 4 • De overheid geeft *zelf het goede voorbeeld* op het gebied van energiebesparing, zuinige auto's en het gebruik van duurzame energie en bouwmaterialen.
- 5
- 6
- 7 • Er komt een *landing- en take off-heffing* om de schadelijke milieugevolgen van het vliegverkeer terug te dringen, zolang er geen Europese kerosineheffing is.
- 8
- 9
- 10 • We streven naar een zo sterk mogelijke *vergroening van het belastingstelsel*, waarbij milieuvriendelijk produceren wordt bevorderd en vervuilende productie zwaarder wordt belast.
- 11
- 12
- 13 • De *illegale handel in afval* via Nederland gaan we aanpakken door streng te handhaven in de havens en toe te zien op de afvalmakelaars. In Europees verband stellen we voorwaarden voor een verantwoorde verwerking van ons afval.
- 14
- 15
- 16
- 17 • Gemeenten moeten op de hoogte zijn van het *vervoer van gevaarlijke stoffen* en rampenplannen opstellen. Zij moeten de bevolking adequaat informeren.
- 18
- 19
- 20 • Om bureaucratie te voorkomen komt er *één landelijke inspectiedienst* die toezicht houdt op milieu, arbeidsomstandigheden, volksgezondheid en ruimtelijke ordening. De handhavers krijgen een ruim mandaat en doorzettingsmacht.
- 21
- 22
- 23
- 24 • Er komen betere regels voor bescherming tegen *bodemverontreiniging*. Er komt een nationaal plan om asbest te inventariseren en te verwijderen.
- 25
- 26

27 **Landbouw en dierenwelzijn**

- 28 • 1/3 van de boerenbevolking leeft onder de armoedegrens. Elke week verdwijnen tientallen boerenbedrijven. Boeren horen *een eerlijke prijs* te krijgen voor een eerlijk product. Verkoop onder de kostprijs wordt aangepakt.
- 29
- 30
- 31
- 32 • Ruim 95 procent van de 450 miljoen landbouwdieren leeft in de *bio-industrie*. De bio-industrie dringen we terug. Verminking van dieren wordt verboden. Nederland wordt een land met een diervriendelijke veehouderij. Verdere *schaalvergroting en megastallen* gaan we tegen.
- 33
- 34
- 35
- 36 • *Dierenwelzijnsnormen* worden aangescherpt. Verminking van dieren wordt verboden. Het fokken en doden van dieren uitsluitend om hun bont of verenkleed wordt eveneens verboden. Om dieren mishandeling tegen te gaan kan de rechter een verbod opleggen op het houden van dieren. *Lange afstands-transporten van slachtdieren* wordt verboden. 'Plezierjacht' wordt eveneens verboden.
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41 • In de Noordzee maken we beschermde natuurgebieden, om natuurherstel en *herstel van de visstand* te bevorderen. Overbevissing gaan we voorkomen.
- 42
- 43
- 44 • Het onderzoek naar *vleesvervangende producten* wordt bevorderd. Biologische voeding wordt door de overheid gepromoot.
- 45
- 46
- 47 • Het *aantal dierproeven* wordt tot een minimum beperkt. Waar alternatieven voor dierproeven voorhanden zijn, worden deze verplicht gesteld.
- 48
- 49
- 50 • Er komt een *(grond)wettelijke zorgplicht* voor het welzijn van dieren.
- 51
- 52
- 53
- 54

13 NIET BIJ BROOD ALLEEN

Cultuur, sport, media

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

In een gezonde samenleving werken we om te leven – en niet andersom. Na ons werk willen we op een prettige manier ontspannen. En voldoende gelegenheid hebben om onze creativiteit te ontplooien. Dat vereist voldoende betaalbare voorzieningen voor sport en amusement en mogelijkheden om bezig te zijn met kunst en cultuur. En het vereist een rigoureuze indammen van de almaar uitdijende recreatie- en cultuurmarkt, waarop alles van waarde een koopwaar wordt en de dikte van de portemonnee bepaalt wie zich wat kan permitteren.

In tijden van crisis is de cultuur vaak het eerste slachtoffer. Maar juist in crisistijd kunnen kunst en cultuur een signaal zijn van nieuwe hoop en creativiteit. Een creatieve samenleving daagt iedereen uit zichzelf te blijven ontwikkelen. Dat kan in bibliotheken en musea, in muziekscholen en fanfares, in zangkoren en toneelclubs, op poppodia, in ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige centra. De media vormen een bron van vermaak, maar ook van informatie en confrontatie van opvattingen. Voor een vrije en democratische samenleving is het van belang dat de media niet geheel afhankelijk worden van de commercie. De overheid helpt daarom de vrije nieuwsgaring te beschermen.

Wie zijn geschiedenis niet kent, is slecht toegerust voor de toekomst. Juist in een land waar de tweedeling groeit, is het van belang kennis te nemen van ons verleden. Het door de SP gelanceerde idee voor de oprichting van een Nationaal Historisch Museum is inmiddels door het parlement en de regering omarmd. Binnenkort kan daardoor iedereen die dat wil, daar het verhaal van onze gezamenlijke geschiedenis zien, beleven en overdenken.

ONZE VOORSTELLEN

- De toegang tot rijksmusea wordt gratis. Andere musea horen minstens één dag per week gratis toegankelijk te zijn.
- Nederlandse popmuzikanten moeten een eerlijke kans krijgen om met muziek maken de kost te verdienen. Concertbezoekers moeten wettelijk beschermd worden tegen het opdrijven van de prijzen van tickets voor concerten en evenementen.
- De overheid heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van getalenteerde kunstenaars, bijvoorbeeld door aanmoedigingssubsidies voor beginnende kunstenaars.
- Bibliotheken zijn niet alleen kenniscentra, maar ook ontmoetingsplaatsen voor de inwoners van wijken en dorpen. Ze verdienen daarom blijvende steun van de overheid.
- Muziekscholen en fanfares, zangkoren en toneelclubs, poppodia, ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige creatieve centra zijn de basis voor een breed cultureel leven. De overheid erkent haar verantwoordelijkheid om dit culturele leven levendig te houden en waar nodig te ondersteunen.

- 1 • Het maken van kunst en genieten van *cultuur dicht bij huis* – niet alleen in de stad, maar ook op het plat-
2 teland – moet door de overheid worden aangemoedigd.
3
- 4 • Tenminste 3 procent van de ruimte in een wijk moet worden bestemd voor *sport- en speelruimte*. Jonge-
5 ren hebben recht op eigen plekken in hun buurt.
6
- 7 • *Sportvelden in buurten en dorpen* worden zoveel mogelijk behouden. De compensatie van de ecotaks
8 voor sportverenigingen blijft bestaan. Investerings van de overheid in de topsport horen in ieder geval
9 gepaard te gaan met *investeringen in de breedte- en amateursport*.
10
- 11 • Er komt een betere *vervoersregeling voor gehandicapte sporters*. Naast sportrolstoelen komen ook an-
12 dere hulpmiddelen voor gehandicapte sporters voor vergoeding in aanmerking.
13
- 14 • *Omroepen* worden niet alleen afgerekend op hun ledenaantal, maar ook op waardering van de program-
15 ma's. Er komt een *onafhankelijke kijkwijzer*.
16
- 17 • Regionale kranten staan onder druk. Verdergaande concentratie leidt tot verschraling van nieuws en
18 opinie. De overheid moet zich inzetten om de *onafhankelijke regionale pers* overeind te houden.
19
- 20 • *Internet* moet voor iedereen toegankelijk zijn. In internationaal verband worden voorstellen gedaan om de
21 almacht van enkele gigaconcerns aan banden te leggen. Gebruik van *open standaarden* kan helpen het
22 internet voor iedereen open te houden.
23
- 24 • Internet is ook een nieuwe bron van inkomsten voor tal van criminelen. Veel actiever moet worden opge-
25 treden tegen allerlei vormen van *internetcriminaliteit*. Illegaal gokken via het internet moet beter worden
26 bestreden.
27
- 28 • Het toekomstige *Nationaal Historisch Museum* wordt voor iedereen gratis toegankelijk.
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

14 INTERNATIONAAL SAMENWERKEN

Buitenlandse politiek

Mensen over heel de wereld zoeken elkaar steeds meer op en werken steeds meer samen. Voor de bestrijding van armoede en rampen. In de strijd tegen de vervuiling en voor een beter klimaat. Om conflicten te bestrijden en oorlogen te voorkomen. Door effectieve ontwikkelingssamenwerking, internationale afspraken en goede diplomatie. Denken dat we met militair ingrijpen problemen kunnen oplossen, is meestal een grote vergissing, die geen mensenlevens redt, maar kost.

De oorlogen in Irak en Afghanistan bleken dodelijke vergissingen, waarbij onze regering ernstig faalde en niet luisterde naar de bevolking. Dat mag nooit meer gebeuren. Daarom moeten we de NAVO – die een overblijfsel is uit de Koude Oorlog – omvormen en inbedden in een nieuwe mondiale veiligheidsorde. Daarin horen de Verenigde Naties de leiding te nemen. Dan kunnen we in de toekomst conflicten helpen voorkomen en de voedingsbodem voor terroristen wegnemen.

Internationale politiek is gebaseerd op een verkeerd uitgangspunt: het recht van de sterkste. Een internationale machtsorde waarin de landen die militair dominant zijn hun zin kunnen doorzetten. Het falen van de NAVO in Afghanistan laat zien dat zo'n orde leidt tot chaos. In *Brandhaard aarde. Internationale machtsorde of internationale rechtsorde?* geven we onze visie op een betere wereldorde, die niet is gebaseerd op permanente oorlog, maar op het internationale recht. In het rapport staat ook hoe we de Verenigde Naties willen versterken, de NAVO willen omvormen en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank willen democratiseren.

ONZE VOORSTELLEN

- Alle Nederlandse militairen *trekken we terug uit Afghanistan*. We beginnen daar geen nieuwe missie. Wel geven we civiele steun. En leveren we een bijdrage in de ontwikkeling van het land.
- Elke uitzending van Nederlandse militairen wordt gevolgd door een grondige parlementaire evaluatie, om te beginnen die in Afghanistan. Omdat de Commissie-Davids niet alle vragen heeft kunnen beantwoorden, blijft een *parlementaire enquête naar de inval in Irak* nodig.
- We zien af van de aanschaf van *JSF-gevechtsvliegtuigen*.
- Er komt een 'afzwaaitraject' voor het verlaten van de militaire dienst. Iedere militair die op uitzending is geweest wordt als veteraan beschouwd. *Veteranenzorg* gaan we wettelijk regelen, zodat een goede nazorg voor de lange duur wordt gegarandeerd.
- De leeftijd voor *uitzending van militairen* verhogen we van 18 jaar naar 21 jaar, zoals voorgesteld door de Verenigde Naties.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

- 1 • Nederlandse militairen kunnen alleen onder strikte voorwaarden en in het kader van de Verenigde Naties
2 worden *ingezet voor vredesoperaties*. Bij militaire missies moet respect voor internationaal recht zijn ge-
3 garandeerd, waaronder de Conventies van Genève en de mensenrechten. Dat geldt ook voor mogelijke
4 samenwerking met militairen uit andere landen.
- 5
- 6 • Nederland neemt het initiatief voor *vermindering van de wapenhandel* en de naleving van de regels voor
7 wapenexport. Aan landen die mensenrechten schenden of in een spanningsgebied liggen worden in
8 geen geval meer wapens geleverd. Wapenbeurzen houden we voortaan buiten de deur.
- 9
- 10 • Pensioenfondsen gaan ons pensioengeld *niet meer beleggen in kernwapens, landmijnen en clusterbom-*
11 *men*. Nederland blijft het voortouw nemen in een internationaal verbod op investeringen in deze wapen-
12 systemen. Mede door de inzet van de SP is er een internationaal verbod gekomen op clustermunitie.
- 13
- 14 • Brussel moet goedkoper. We geven *niet nog meer geld aan de Europese Unie*. Het onnodig rondpompen
15 van Europese subsidies moet stoppen. De wildgroei aan agentschappen moet beperkt en de bureaucra-
16 tie moet aan banden.
- 17
- 18 • Nederland spreekt haar veto uit over de volgende lange termijn begroting van de Europese Unie wanneer
19 lidstaten daarbij niet worden verplicht hun *Europese subsidies te verantwoorden*.
- 20
- 21 • *Brusselse bemoeienis* met ons onderwijs, onze gezondheidszorg, volkshuisvesting, sociale zekerheid en
22 openbaar vervoer willen we niet.
- 23
- 24 • In Europa is concurrentie ontstaan die heeft geleid tot steeds lagere *belastingen op winst van bedrijven*.
25 Betere samenwerking moet er toe leiden dat grote bedrijven landen niet tegen elkaar uitspelen en fat-
26 soenlijk belastingen gaan betalen.
- 27
- 28 • Arme landen moeten geholpen worden een *fatsoenlijk belastingstelsel* te ontwikkelen. Multinationals
29 moeten voortaan ook in die landen voldoende belasting betalen.
- 30
- 31 • Nederland mag niet meewerken aan een *gevechtsgroep van de Europese Unie*.
- 32
- 33 • De *sociale rechten* die in het Europees Verdrag zijn openomen werken we uit, met gelijk loon voor gelijk
34 werk bij alle bedrijven. De concurrentieregels van de interne markt worden ondergeschikt gemaakt aan
35 vakbondsrechten en cao-afspraken.
- 36
- 37 • *Europese aanbestedingsregels* worden herzien. Door de lasten voor lagere overheden te verminderen en
38 kleinere bedrijven een eerlijke kans te geven.
- 39
- 40 • *Terrorisme moet effectief worden bestreden*, door betere internationale samenwerking van inlichtingen-
41 diensten en het opsporen en bevriezen van financieringsbronnen van terroristische organisaties. En door
42 het aanpakken van de structurele oorzaken van terrorisme. Aan nog meer Europese richtlijnen die onze
43 *privacy inperken* hebben we geen behoefte.
- 44
- 45 • *Nucleaire ontwapening* in Europa krijgt prioriteit. Amerikaanse kernwapens op Nederlandse bodem
46 sturen we retour.
- 47
- 48 • Nederland neemt het initiatief tot een internationale stop op het gebruik van *wapens met verarmd*
49 *uranium*.
- 50
- 51 • We verzetten ons tegen de sluipende ontwikkeling van de regionaal gerichte 'oude' NAVO naar een
52 'nieuwe' NAVO, die wereldwijd opereert als offensieve en agressieve interventiemacht, onder leiding van
53 de Verenigde Staten.
- 54

- Het nieuwe *strategische concept van de NAVO* moet worden voorgelegd aan het parlement, zodat de volksvertegenwoordiging een uitspraak kan doen over welke internationale veiligheidsstructuur in de toekomst het beste de vrede, veiligheid en rechtvaardigheid kan waarborgen. En welk aandeel Nederland daarin moet hebben. De NAVO moet in ieder geval de nucleaire doctrine laten vallen. 1
2
3
4
5
- De Raad van Europa, de OVSE en de Verenigde Naties horen een belangrijker taak te krijgen in het voorkomen en *vreedzaam oplossen van conflicten*. 6
7
8
- Nederland investeert in crisispreventie, vredesopbouw en *bescherming van mensenrechten*. Daartoe verleent ons land steun aan lokale en internationale niet-gouvernementele organisaties die zich richten op waarneming, bescherming van mensenrechten en stille diplomatie. 9
10
11
12
- De *wereldhandelsorganisatie WTO* moet zich minder richten op vrijhandel en veel meer op eerlijke handel. 13
14
15
- Ontwikkelingslanden moeten meer vrijheid krijgen bij het maken van economische keuzes en niet worden gedwongen tot privatisering en liberalisering van publieke diensten. In *handelsverdragen* van de WTO en de Europese Unie krijgen ontwikkelingslanden de ruimte om delen van hun markt te beschermen. 16
17
18
19
- Het totale budget voor *ontwikkelingssamenwerking handhaven* we op 0,8 procent bnp, zeker nu de crisis de arme landen zo hard treft. Die hulp moet wel een stuk effectiever en transparanter. Hulp moet ten goede komen aan de allerarmsten in de wereld. Verspilling van hulp bestrijden we krachtig. 20
21
22
23
- Minimaal 85 procent van de ontwikkelingshulp moet worden *besteed in de ontwikkelingslanden zelf*. Directe steun voor de overheidsbegroting is riskant. Oneigenlijke uitgaven uit het hulpbudget, zoals het kwijtschelden van schulden die nooit meer worden afbetaald, dient te worden beëindigd. 24
25
26
27
- Israël heeft recht op erkende en veilige grenzen, de *Palestijnse bevolking* heeft recht op een eigen staat. Wanneer de Palestijnse Autoriteit de Verenigde Naties om erkenning van een onafhankelijke Palestijnse staat vraagt, hoort Nederland dat verzoek te steunen. Nederland houdt vast aan uitvoering van eerdere resoluties van de Veiligheidsraad. 28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

15 GEZONDE FINANCIËN

Nederland is eind 2008 in de diepste recessie beland sinds de Tweede Wereldoorlog. In 2009 kromp de economie met maar liefst vier procent. Vanaf dit jaar lijkt de economie weer heel voorzichtig uit een diep dal op te klimmen. Dit herstel is echter nog uitermate kwetsbaar. Als gevolg van de diepe recessie zijn de belastinginkomsten van de overheid dramatisch teruggelopen. De overheidsuitgaven zijn fors gestegen, bijvoorbeeld omdat het aantal werkloosheidsuitkeringen is toegenomen. Het overschot op de overheidsbegroting van 0,7 procent bbp in 2008 is omgeslagen in een fors tekort van naar verwachting 6,3 procent bbp in 2010. Bij ongewijzigd beleid verbetert dit tot zo'n 2,9 procent bbp in 2015. Op de langere termijn dreigen echter ook hogere kosten als gevolg van vergrijzing en duurdere zorg.

Het is niet reëel en ook niet verstandig om dit gat in één kabinetsperiode van vier jaar volledig te willen dichten. Als we in één keer zoveel bezuinigen, is de kans op een 'double dip' – een nieuwe recessie – groot. Gezien de omvang van het tekort ligt een geleidelijke beperking van het tekort in de komende 10 tot 15 jaar meer voor de hand. We willen de economie niet kapotbezuinigen of het herstel in de knop breken. Als het economisch herstel stopt of niet doorzet, zullen we niet aarzelen om onze plannen te temporiseren. We willen de crisis ook niet afschuiven op de gemeenten, omdat bezuinigingen daar direct van invloed zijn op de burgers. Een gedetailleerde financiële onderbouwing vindt u als aparte bijlage bij dit verkiezingsprogramma.

ONZE VOORSTELLEN

- Het *begrotingsbeleid* moet rekening houden met de kracht van het economische herstel. Indien dat herstel niet of onvoldoende doorzet moeten al te grote bezuinigingen worden uitgesteld, om te voorkomen dat het herstel in de knop wordt gebroken. Hierbij moet worden gekeken naar zowel de hoogte als de samenstelling van de groei.
- Bij voldoende herstel moet door middel van bezuinigingen en lastenverzwaring het *begrotingstekort* aan het einde van de komende kabinetsperiode tot onder de 2 procent worden teruggebracht.
- Forse *bezuinigingen* zijn mogelijk op de defensie-uitgaven en de uitgaven voor externen door de rijksoverheid en de lagere overheden. Op de bureaucratie in de zorg, het onderwijs en bij de overheid en door een betere inzet van ICT-middelen. Daar staat tegenover dat de komende jaren ook miljarden nodig zijn voor verbetering van de publieke sector en bestrijding van de armoede.
- De *AOW-leeftijd blijft 65 jaar*. Dit wordt gefinancierd door een geleidelijke beperking van de hypotheekrenteaf trek. De opbrengst daarvan slaat pas ver na de komende kabinetsperiode neer. Maar het omgekeerde geldt ook voor de hogere kosten bij handhaving van de AOW-leeftijd op 65 jaar.
- Naast bezuinigingen kan de overheid miljarden euro's meer inkomsten verkrijgen, door meer *belasting op hogere inkomens, vermogens en winsten*. Ook milieuheffingen kunnen worden verhoogd.

- 1 • Het hoogste tarief in de *inkomstenbelasting* wordt verhoogd van 52 procent naar 55 procent. Er komt
2 een nieuw toptarief van 65 procent vanaf een belastbaar inkomen van 150.000 euro.
3
- 4 • *Aftrekposten* worden over de hele linie beperkt, waardoor de overheid meer inkomsten binnenkrijgt.
5 De belastingtarieven zelf hoeven daardoor maar beperkt te worden verhoogd. De progressiviteit van ons
6 belastingstelsel neemt hierdoor fors toe.
7
- 8 • De *winstbelasting* wordt verhoogd tot 30 procent. Tegelijkertijd wordt de renteaftrek beperkt tot
9 30 procent van het brutobedrijfsresultaat, om opkoopfondsen te ontmoedigen. Kleinere bedrijven
10 worden hiervan vrijgesteld.
11
- 12 • Er komt een strafheffing voor Nederlandse bedrijven die zich vestigen in *belastingparadijzen*. Zij moeten
13 voortaan in hun jaarverslag vermelden hoeveel belasting zij in Nederland betalen. Nederland stopt met
14 het kritiekloos sluiten van belastingverdragen met belastingparadijzen. Nederland kan het initiatief nemen
15 tot een onafhankelijk internationaal expertisecentrum voor de aanpak van belastingconcurrentie.
16
- 17 • De *hypotheekrenteaftrek* wordt gegarandeerd tot een hypotheeksom van maximaal 350.000 euro, tegen
18 42 procent aftrek. Deze beperking gaat geleidelijk – over een periode van 10 jaar – in. De aftrek van
19 pensioenpremies wordt gemaximeerd op anderhalf keer modaal. Het aflossen van hypotheekschuld
20 wordt aangemoedigd.
21
- 22 • De nominale premie voor de zorgverzekering wordt fors verlaagd. We voeren een *inkomensafhankelijke*
23 *ziektekostenpremie* in. Inkomens tot op of omstreeks het sociale minimum worden hierbij vrijgesteld.
24 De zorgtoeslag wordt dan overbodig. Het eigen risico wordt niet verhoogd en op termijn afgeschaft.
25
- 26 • Om werken lonend te maken voor mensen met een minimuminkomen of net daarboven, wordt voor deze
27 groepen mensen een *inkomensafhankelijke belastingkorting* ingevoerd.
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

ONZE ONDERZOEKEN

In dit verkiezingsprogramma geven we de hoofdlijnen van het door ons voorgestelde beleid. De onderbouwing ervan is te vinden in een groot aantal rapporten die we de afgelopen tijd gemaakt hebben. Alle rapporten kunt u raadplegen op onze website: www.sp.nl.

Crisisplan SP: een nieuwe koers voor Nederland (maart 2009)	9
De lessen uit de kredietcrisis (oktober 2008)	10
De buurt – de schaal van de toekomst (september 2008)	11
De agent aan het woord (november 2009)	12
De leraar aan het woord (september 2009)	13
De jeugdhulpverlener aan het woord (november 2009)	14
Het gevangenispersoneel aan het woord (augustus 2009)	15
De schipper aan het woord (september 2009)	16
Chaos in de GGZ (juni 2008)	17
Een parel zonder glans. De sociale werkvoorziening volgens WSW'ers (juli 2008)	18
Competentiegericht onderwijs: vernieuwing of vernieling? (april 2009)	19
Onderzoek Ouderbijdrage 2008 (november 2008)	20
Rapport studiefinanciering (april 2008)	21
Verhoging AOW-leeftijd; ongewenst, onnodig en onzinnig (oktober 2009)	22
Gedeelde toekomst. Voorstellen voor participatie, emancipatie en integratie (december 2008)	23
Gedeelde toekomst op school en in de buurt (december 2008)	24
Naar een betere inburgering (januari 2009)	25
Hart voor de zaak. Voorstellen ter versterking van de positie van kleine ondernemers (februari 2006)	26
Oorstrelend en hartverwarmend. Kwaliteit en diversiteit in de Nederlandse popmuziek (september 2005)	27
Huisartsenzorg dichtbij. Pleidooi voor meer kleinschaligheid en betere bereikbaarheid (november 2007)	28
WMO in uitvoering (februari 2007)	29
WMO in uitvoering II (oktober 2007)	30
WMO in uitvoering III (maart 2008)	31
Over de top in de gehandicaptenzorg (november 2008)	32
Kansen voor alle kinderen? (februari 2008)	33
Kansen voor alle kinderen? II (november 2009)	34
Bijzondere Bijstand: een nieuwe schuld is geen oplossing (maart 2009)	35
Incasso? In-kassa! (november 2008)	36
Het zwarte gat van de reïntegratie (april 2008)	37
Red de reclassering (mei 2008)	38
Langs de sloopplaat. Vijf voorwaarden voor het slopen van betaalbare huurwoningen (november 2008)	39
Schrap de wachtlijstbelasting (maart 2008)	40
Help, mijn winkel wordt gerenoveerd (oktober 2008)	41
Van stilstand naar vooruitgang. Voorstellen van de SP voor betere doorstroming in het verkeer (voorjaar 2008)	42
Komt de bus wel zo? Aanbesteding OV, slecht idee (april 2008)	43
Spoorboekje. SP-plannen voor een beter vervoer per trein (december 2008)	44
Ga toch fietsen? Zorg voor stalling! (juni 2007)	45
Sanering asbestcementdaken, niets doen geeft ook veel kosten (november 2009)	46
Waterschapslasten: met recht een aanslag te noemen (december 2008)	47
Afval heeft toekomst. De falende controle op afvalverwerking en -transport (april 2007)	48
Brandhaard aarde. Nationale machtsorde of internationale rechtsorde? (februari 2009)	49
Een betere wereld begint nu (november 2007)	50
	51
	52
	53
	54

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl

www.sp.nl